

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Asker ve Kolluk kuvvetlerinin orantısız güç uygulamasının neden ve sonuçlarının tespiti ve orantısız güç kullanımı sonucu meydana gelen sivillerin yaşam hakkına, fiziksel bütünlüğüne, özgürlüklerine ve onurlarına yönelik saldırıların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci içtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince ekte sunulan gerekçe çerçevesinde Meclis Araştırması açılmasını aşağıda imzası bulunanlar olarak arz ve teklif ederiz. 27.07.2023

Onur DÜŞÜNMEZ
YSP Hakkâri Milletvekili

Öznur BARTİN
YSP Hakkâri Milletvekili

Vezir Coşkun PARLAK
YSP Hakkâri Milletvekili

GEREKÇE

Sivillerin yaşam hakkına, fiziksel bütünlüğüne, özgürlüklerine ve onurlarına yönelik saldırılar kabul edilemez ve bu tür şiddet, yasalara, anayasa ve uluslararası insan hakları sözleşmelerinde açık bir şekilde yasaklanmıştır. Sivil halkın güvenliği ve hakları, uluslararası hukuk ve insan hakları sözleşmeleri tarafından koruma altına alınmış olmasına rağmen, askerlerin, kolluk güçlerinin veya diğer devlet organları tarafından sivil halka yönelik hukuk dışı yapılan keyfi gözaltı ve tutuklamalar, işkence, kötü muamele ve insanlık dışı davranışlar ciddi insan hakları ihlallerine neden olmaktadır.

Kolluk kuvvetlerinin, askerlerin yetkilerini kötüye kullanması, yasalardaki boşlukların ve yargı sisteminin adil ve tarafsız işlememesi gibi faktörlerden kaynaklanan hak ihlalleri, mağdurların adalet arayışında olduğu gibi toplumun genel huzur ve istikrarını da tehdit etmektedir. Bu nedenle, hak ihlallerinin tespit edilmesi, önlenmesi ve cezalandırılması için hukukun üstünlüğüne dayalı etkin mekanizmaların işletilmesi önemlidir.

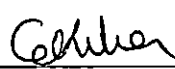
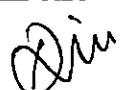
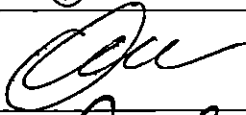
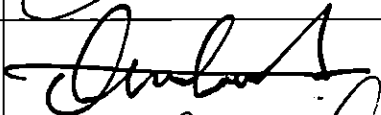
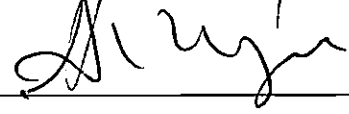
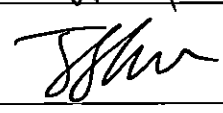
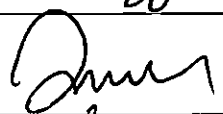
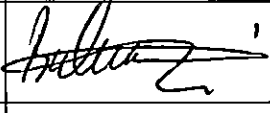
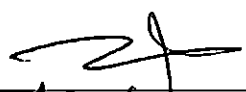
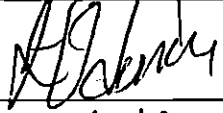
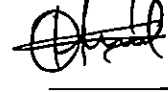
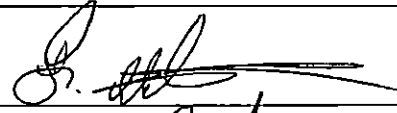
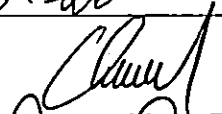
Asker ve kolluk güçleri her daim güçlü kılınan ve yetkileri geniş olan bir yapılanma özelliğine sahip bir kurumlar olagelmıştır. Ancak mevcut iktidar, Kolluk kuvvetlerinin ve

askerlerin, gelinen noktada çok daha ayrı bir yere oturtmuş, sonsuz ve denetimsiz yetkilerle donatmıştır. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yapmış oldukları araştırma ve raporlar; Türkiye'de yaşam hakkı ihlalleri, kişilerin "dur" ihtarına uymadığı gerekçesiyle öldürülmesinden, gözaltında ve cezaevinde "intiharlara" ya da şüpheli bir şekilde ölümlere kadar çok geniş bir çeşitlilikte gerçekleştiğini vurgulamaktadır. Nitekim kamuoyuna yansıyan sivil ölüm vakalarında da ölümlerin gerçekleşme biçimlerine, sivillere uygulanan şiddete sıklıkla tanık olunmaktadır.

Hakkari'de geçimini hayvancılıktan sağlayan çobanlar, Berivanlar (süt sağıcılar) ve diğer yurttaşlar Kolluk kuvvetlerinin, askerlerin yetkilerini kötüye kullanması nedeniyle hak ihlallerine uğramaktadırlar. Bu yönde Hakkari'de son bir haftada 4 ayrı olay yaşanmıştır. 25 Temmuz 2023'te Hakkari'nin Derecik ilçesine bağlı Anadağ (Bêruh) Köyü'nde hayvanlarını otlatmak için köyün 500 metre aşağısına götüren 16 yaşındaki Serhat T. ve 3 çoban arkadaşı, askerler tarafından darp, tehdit ve hakarete maruz kaldılar, hukuksuz bir şekilde gözaltına alındılar. Bir gece gözaltında tutulduktan sonra yurtdışı yasağı ve adli kontrolle serbest bırakılan 4 çobanın maruz kaldığı işkence ve kötü muameleyle dair görüntü ve ses kayıtları basına yansımaya rağmen işkence yapan askerler değil de mağdurların cezalandırılması, yaşanan hukuksuzluklara bir yenisinin daha eklenmesidir. Ayrıca benze şeklide Hakkari'nin Yüksekova ilçe sınırları içerisinde bulunan Kürtçe isimleriyle Tiloran'a Jêr, Tiloran'a Jor, Pagê, Mitirban, Meşkan, Mûşan, Yêkmal'a Jêr, Yêkmal'a Jor, Kendalok ve Wargenima köylerinin olduğu alanlardaki Tajdîn, Sipêrêz, Xidro, Omerê Dağı, Pagê, Topizava, Gîlêşîna, Xidro ve Sêraz yaylalarına yönelik 25 Temmuz 2023'te başlatılan askeri operasyon gerekçe sayılarak berivanların (süt sağıcıların) yaylaya giderek hayvanlarını sağmaları engellenmiş, bir çoban darp edilmiş ve Murat Çarık isimli çoban operasyonun olduğu bölgeye götürülmüştür. Operasyon bölgesine götürülen ve 2 gün kendisinde haber alınamayan Murta Çarık, bir gece yarısı serbest bırakılmıştır. Yine Yüksekova ilçesine bağlı Warkevik Askeri Üs Bölgesi'nin bulunduğu köyde hayvanlarını otlatan S.Ç ve C.S. isimli çobanlar, üs bölgesine çağrılarak darp edilmiş, tehdit ve hakarete maruz bırakılmıştır. Ayrıca üs bölgesinden köylülerin telefonla arandığı, tehdit edildiği öğrenilmiştir. Son bir haftada Hakkari'de asker ve kolluğa bağlı güçlerin hayvancılık yapan çoban, berivan (süt sağıcılar) ve diğer yurttaşlara karşı hukuksuz saldırıları ilk olmadığı bilinmektedir. Benzer saldırılar 1990'larda da yoğun bir şekilde yaşanmıştır. 28 yıl önce Yüksekova ilçesine bağlı Köycük köyünde yaşayan çoban Nezir Tekçi'nin, 28 Nisan 1995'te ilçedeki Yukarı Ölçek Mezrası'nda askerler tarafından gözaltına alınmasının ardından kendisinden bir daha haber alınamamıştır. Tekçi'nin ailesi, 28 yıldır

adalet mücadelesi verirken 1990'lı yıllardan bugüne hiçbir şey değişmemiş olacak ki kentte bugün hâlâ benzer şekilde obanlar, berivanlar (süt sağıcılar) ve diğer yurttaşlar hedef alınmakta, işkence ve kötü muameleye maruz kalmaktadır. Ayrıca asker ve kolluk güçlerinin karıştırdığı bu olaylarda yürütülen cezasızlık politikası sonucunda da kentte her geçen gün yeni bir hak ihlali yaşanmaktadır.

Kolluğun, askerlerin orantısız güç kullanımına ilişkin yasal düzenlemenin verdiği sınırsız yetkiler haricinde yargı organlarının da bu tür vakaları cezasızlıkla sonlandırması hukuk dışı yapılan keyfi gözaltı ve tutuklamaların, işkence, kötü muamele ve insanlık dışı davranışların ve ölümlerin artmasında pay sahibidir. Bu nedenle evrensel hukuk normları ile bağdaşmayan yasal düzenlemelerin de cevaz verdiği sivillere uygulanan şiddetin, sivil ölümlerin nedenlerinin, oluş biçimlerinin ve bu konuda neler yapılması gerektiğinin tespiti amacıyla mecliste bir araştırma komisyonu kurulmasını gerekli görmekteyiz.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	KARS	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	